ברבור שחור, ברבור לבן

לאחר הסכסוך המתוקשר של גלריה ברבור עם עיריית ירושלים וניסיונות הצנזורה של העירייה, הוצגה שם תערוכתם המשותפת של ביאנקה אשל גרשוני ואורי הולבן. חגי אולריך ביקר בתערוכה וחזר עם מחשבות על האפשרות הפוליטית שיוצר המרחב שהשניים בנו.

ביקורת מאת חגי אולריך אפריל 6, 2017

"סלואולנד", תערוכתם המשותפת של ביאנקה אשל גרשוני ואורי הולבן בגלריה ברבור בירושלים (אוצרות: מרב קמל ומיקה נשר), היא מיצב שכולל פיסול, מדיה דיגיטלית, פרפורמנס ווידאו. עבודותיה המטפוריות של אשל גרשוני ממוקמות בתוך החלל העמוס והצבעוני שהולבן בנה, ויחד השניים יוצרים מרחב אטי שמשקף התפתחות וחורג מן המרחב היום-יומי.

במבט ראשון נראה חלל התערוכה, כפי שעוצב על ידי הולבן, כמו חדר משחקים מבולגן. קירותיו מצופים בלבד צבעוני ומציגים ביטויים חזותיים ילדיים. על הקיר מול דלת הכניסה מופיע תבליט לבד דמוי יער ירוק ובתוכו גזע עץ חום, שעליו נשענת דמות של כלב. בצד ימין של הקיר יש דמות של ארנב סגול וגדול. גם הרצפה מכוסה יריעות לבד לא-סימטריות, בצבעי פסטל. אובייקטים שונים מונחים עליה, מוצבים כאילו הושלכו או סתם הונחו במקום הלא מתאים, כפי שילדים נוטים לעשות. אובייקטים נוספים מחוברים לקיר או תלויים מן התקרה. בין החפצים אפשר לזהות משחקי ילדים, בובות בעלי חיים, בובות ברבי, בתי בובות מפלסטיק. חלק מהאובייקטים מרוח בפלסטלינה.

Slowland_installation_אליאס_דדי.jpg

[1]מראה הצבה
סלואולנד. גלריה ברבור, 2017

צילום: דדי אליאס

האובייקטים במיצב של הולבן מסודרים במקבצים, כמו במשחקיות. כמעט בכל משחקיה כזו מופיע כיתוב באנגלית - The Middle Way, Misery Crossin', The Rabbit Whole - לבד עשוי אובייקט על כתובות כמילים או לבד עשוי כשלט. הכותרות בנויות ממשחקי מילים המצביעים על הקשרים של מיתוסים וסיפורי ילדים. כמעט כולן קשורות לביטויים של תהליך או התהוות: מסע, דרך, מעבר, או שינוי צורה.

על הקיר משמאל לדלת הכניסה תלוי שלט עשוי נורות ניאון צבעוניות, הנושא את המילים Way Middle The. הן מציינות "דרך אמצע" כלשהי ומאפשרות הסתכלות על מרחב התערוכה כמרחב של פשרה. מול השלט, שלוש כריות מדיטציה עגולות שעל אחת מהן מונחת בובת מיקי מאוס הקוסם מהסרט "פנטזיה", של אולפני דיסני. הסרט מבוסס על בלדה של גתה משנת 1797, שבה סיפור חניכה של שוליית קוסם. הוא מסתבך עם מילות כישוף שאמורות לגרום למטאטא לנקות במקומו. שוליית הקוסם יוצר כאוס שהולך וגובר עד שבעל הבית חוזר ומשיב את הסדר על כנו. בובת מיקי מאוס בולטת בהיותה מבודדת על כרית, כשמאחוריה רקע כחול עם כוכבים זהובים, שמאזכר את הכובע של מיקי מאוס בסרט.

משחקיה אחרת עוסקת ברעיון פוטנציאל שינוי הצורה. היא כוללת 'זרע' מוגדל מלבד בצבע ירוק, שעליו כתובות המילים את ,השלילה דרך על ,להזכיר יכולות The Good Seed המילים .חום תרמיל בתוך נמצא עצמו הזרע .The Good Seed הסרט Seed Bad The משנת 1956. הסרט מבוסס על מחזה שבעצמו מבוסס על רומן של ויליאם מארץ', המספר על אישה החושדת שילדתה בת השמונה היא רוצחת חסרת לב. כיתוב אחר, Whole Rabbit The, מאזכר את "הרפתקאות אליס בארץ הפלאות" של לואיס קרול. שם הארנבון הממהר, שאחריו אליס עוקבת, עובר דרך מנהרה בעמקי אדמה אל עבר עולם אחר, שבו קיים זמן שונה מזה של העולם 'האמתי'. המילים 'Crossin Misery כתובות על שלט קטן המתנוסס מעל קערת מים מרובעת, מלאה חבצלות מים מלבד ונצנצים ורודים. בתוכה כמו שטות בסירה בובות-לבד קטנות, וסביבן צלבים שיוצאים מן הסירה. את הכותרת 'Crossin Misery אפשר לתרגם כ"מעבר ייסורים", אך המילה Cross מדגישה גם את הצלבים שנמצאים בסירה (סמל למוות אך גם ללידה מחדש ול'מעבר' בין עולמות). חציית נהר או אגם היא דימוי המספר באינספור מיתולוגיות ואגדות על מעבר לעולמות אחרים. גם בסרטי דיסני רבים - מקור השפעה מובהק על המיצב של הולבן - חציית הנהר הוא משל להתגברות על מכשול, חניכה, יציאה אל החופש, או מעבר אל עולם המתים.

[2] Good_Bad Seed_אליאס_דדי.jpg

[3]מראה הצבה
סלואולנד. גלריה ברבור, 2017

צילום: דדי אליאס

[4] Misery_Crossing_אליאס_דדי.jpg

[5]מראה הצבה
סלואולנד. גלריה ברבור, 2017

צילום: דדי אליאס

עבודת לבד נוספת כוללת ברבור שחור וברבור לבן שבו נעוץ חץ ממשחק קליעה למטרה. אלה מעלים על הדעת את "אגם הברבורים" של צ'ייקובסקי, שבמרכזו נסיכה שהוטל עליה כישוף ההופך אותה כל בוקר מאישה לברבור. לגרסתו המקורית של צ'ייקובסקי יש סוף טוב שבו מוסר הכישוף מעל הנסיכה, אך עלילת הבלט האלטרנטיבית - זו שהוסיף אחיו של צ'ייקובסקי בשנת 1895 - מסתיימת במוות בטביעה של הנסיכה ושל אהובה זיגפריד.

מוטיב המוות מופיע גם בעבודות של ביאנקה אשל גרשוני. הפסלים שלה בתערוכה מונחים בתוך פעמוני זכוכית מלבניים, שזוויותיהם החדות מבדילות אותם מרכותם של הלבד והפלסטלינה במיצב של הולבן. בתוך כל פעמון מוצבים פסלי ראש. צוואריהם כמו חתוכים בצורת צלב ועל קדקוד כל גולגולת יושבת חיה כלשהי. עיני הדמויות בולטות מחוריהן ופניהן מכווצות וחיוורות והבעתן חרדה או מפחידה. בנוסף לפסלים, תלויות על הקירות תמונות ממוסגרות שבהן עבודות ציור שאשל גרשוני עשתה במחשב. באחד הציורים מופיע פרצוף מטושטש וחסר הבעה, כמו נח על צידו, עיניו סגורות ושפתיו יוצרות עיגול אדום המזכיר קצת את פיהן של בובות-מין. בתחתיתו כתוב, "כי החיים יודעים שימותו והמתים אינם יודעים מאומה", דבר שמקשר אותו לציורי "ממנטו מורי". ציור אחר מראה עיגול עם שפתיים אדומות פעורות, עגולות גם הן, שחושפות לוע ושיניים. מסביב לעיגול פרחים צהובים. בציור נוסף נראית קערת פרחים אדומים היוצאים מתוך עיגול לבן. הפרחים דומים לשפתיים האדומות.

[6] Shoot_the_Swan_דדי_אליאס.jpg

[7]מראה הצבה
סלואולנד. גלריה ברבור, 2017

צילום: דדי אליאס

עבודותיה של אשל גרשוני מייצרות בחלל אווירה קודרת שאינה מתיישבת לכאורה עם הצבעוניות והקלילות בהצבה של הולבן. תוכני המוות והמיניות יוצרים מתח עם הנראות הילדית מסביב. הפער הזה מבלבל ויוצר צורך לשהות עוד בחלל. משמעות המרחב מתקבלת כאתר המייצר דיאלוג באמצעות סתירות, שאלות ושהות.

הולבן ואשל גרשוני בנו מרחב שלכאורה מזמין לאינטראקציה, אך רק למראית עין. כך, למשל, פינת המדיטציה אינה מתאימה למדיטציה, משום נורות הניאון המהבהבות וגם לאור התכנים הכאוטיים העולים ממנה. גם הכיתוב Contact Eye, שמופיע בתערוכה ולכאורה מציע אפשרות לתקשורת בין-אישית ואינטימיות באמצעות המבט, הוא למעשה כותרת לפסל שהוא מעין מתקן לונה-פרק לבובות בגודל אצבע, שכיסאותיו הם עטיפות לעדשות מגע (אביזר שמצביע דווקא על קוצר ראייה).

הטקסט שכתבו האוצרות, מרב קמל ומיקה נשר, מספר שהחיבור בין הולבן לאשל גרשוני יוצר מרחב שמחוץ ליום-יום – מרחב של אטיות. הדבר ניכר בעבודות וגם בהצבה הכללית. העשייה של אשל גרשוני אטית מאד. ציורי המדיה שלה, שאמנם נעשו במחשב, הם מאוד מרובדים ומציגים את התהליך שהציורים עברו במהלך העיבוד הדיגיטלי. ניכר שהעבודות משאירות עקבות לפעולות שקרו לאורך זמן ממושך וכחלק מתהליך יצירה ארוך. בפסלים של אשל גרשוני שב ומופיע מוטיב הצב, סמל לאטיות, שהאמנית מרבה להשתמש בו לאורך שנים. האטיות אצל הולבן, לעומת זאת, קשורה ליצירת מרחב אשר מבקש מהצופה להשתהות בו, בשונה מן הקצב אליו הוא רגיל בעולם שמחוץ לגלריה. זהו מרחב שמייצר מעין כתבי חידה, שלוקח זמן לתהות על פתרונם.

[8] The_Eye_Contact_אליאס_דדי.jpg

THE EYE
CONTACT

[9]מראה הצבה
סלואולנד. גלריה ברבור, 2017

צילום: דדי אליאס

ביאנקה ואורי, סוף_דדי_אליאס.jpg **[10]**

[11]מראה הצבה
סלואולנד. גלריה ברבור, 2017

צילום: דדי אליאס

בכניסה לתערוכה תלוי שלט המבקש מהמבקרים לחלוץ את נעליהם. הדרישה לחלוץ נעליים - במיוחד במקום כמו ירושלים - מסייעת לאמנים ב"סלואולנד" לנתק את המרחב של התערוכה מן היום-יומי ומן הזמן השוטף. במבואת הכניסה, לצד השלט, מוצבת גם עבודת ווידאו ללא סאונד של הולבן. העבודה מציגה חדר המתנה קטן שילדים נכנסים אליו ויוצאים ממנו, אל מחוץ לפריים. זוג רגליים שלוחות לפנים חושפות את הדמות הלא-מזוהה שנמצאת בחדר ומסתכלת מנקודת מבטה של המצלמה. הווידאו לא מראה מה קורה לילדים לאחר שהם נכנסים לחדר. בסמוך, על שרפרף לפני הכניסה לגלריה, מונח ספר ששמו פייסבוק ובו ציורי פנים של אשל גרשוני. הספר מסתיים באמצעו והמשכו הוא דפים לבנים ריקים. הדפים הריקים, שלא הפכו עדיין לפרצופים (לאנשים? למבוגרים?) - כמו הילדים הנכנסים לחדר המסתורי בווידאו - הם מעין מבוא לחלל התערוכה עצמו.

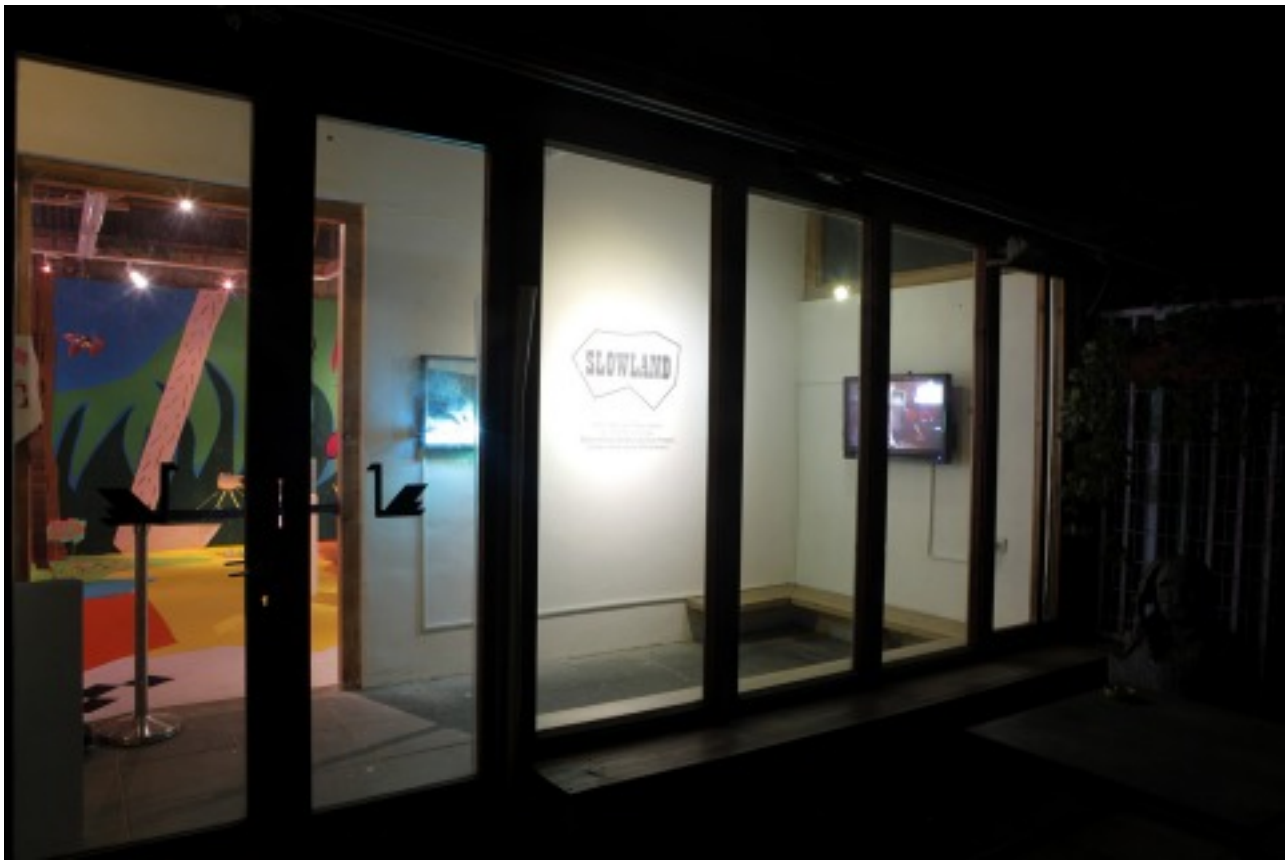
[12] Entrance_דדי_אליאס.jpg

[13]מראה הצבה
סלואולנד. גלריה ברבור, 2017

צילום: דדי אליאס

[14] Entrance3_אליאס_דדי.jpg

[15]גלריה ברבור
ירושלים, 2017

צילום: דדי אליאס

הגלריה עומדת בימים אלה במרכזו של סכסוך מתוקשר עם עיריית ירושלים וגורמים אחרים, המבקשים לסגור את המקום לאחר שהתקיימה בו הרצאה של מנכ"לית ארגון שוברים שתיקה. הסימון של התערוכה, כמרחב של אטיות ושל רגעי זמן המתעכבים על אפשרויות של שינוי צורה ותהליכים, הוא במידה רבה התנגדות למציאות הפוליטית שמחוץ לגלריה (מציאות שממהרת לתבוע, לחרוץ דין, שכופה תשובות ודורשת עמידה בתנאים בהם אין מקום לבלבול, להעלאת שאלות, לסתירות או להרהור). בתוך המציאות הפוליטית הקיימת בישראל התערוכה מאפשרת לחשוב על התנגדות כיצירה של מרחב המאפשר שיח ודיאלוג כללי.

סלואולנד הוצגה בגלריה ברבור [16]עד 24 במרץ 2017

Source URL: http://tohumagazine.com/he/article/%D7%91%D7%A8%D7%91%D7%95%D7%A8-%D7%A9%D7%97%D7%95%D7%A8-%D7%91%D7%A8%D7%91%D7%95%D7%A8-%D7%9C%D7%91%D7%9F

Links
[1] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Slowland_installation_%D7%93%D7%93%D7%99_%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1.jpg
[2] http://tohumagazine.com/he/file/goodbad-

seed%D7%93%D7%93%D7%99%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1jpg
[3] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Good_Bad%20Seed_%D7%93%D7%93%D7%99_%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1.jpg
[4] http://tohumagazine.com/he/file/miserycrossing%D7%93%D7%93%D7%99%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1jpg
[5] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Misery_Crossing_%D7%93%D7%93%D7%99_%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1.jpg
[6] http://tohumagazine.com/he/file/shoottheswan%D7%93%D7%93%D7%99%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1jpg
[7] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Shoot_the_Swan_%D7%93%D7%93%D7%99_%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1.jpg
[8] http://tohumagazine.com/he/file/theeyecontact%D7%93%D7%93%D7%99%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1jpgjpg
[9] https://tohumagazine.com/sites/default/files/The_Eye_Contact_%D7%93%D7%93%D7%99_%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1jpg.jpg
[10] http://tohumagazine.com/he/file/%D7%91%D7%99%D7%90%D7%A0%D7%A7%D7%94-%D7%95%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%99-%D7%A1%D7%95%D7%A3%D7%93%D7%93%D7%99%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1jpg
[11] https://tohumagazine.com/sites/default/files/%D7%91%D7%99%D7%90%D7%A0%D7%A7%D7%94%20%D7%95%D7%90%D7%95%D7%A8%D7%99%2C%20%D7%A1%D7%95%D7%A3_%D7%93%D7%93%D7%99_%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1.jpg
[12] http://tohumagazine.com/he/file/entrance%D7%93%D7%93%D7%99%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1jpg
[13] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Entrance_%D7%93%D7%93%D7%99_%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1.jpg
[14] http://tohumagazine.com/he/file/entrance3%D7%93%D7%93%D7%99%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1jpg
[15] https://tohumagazine.com/sites/default/files/Entrance3_%D7%93%D7%93%D7%99_%D7%90%D7%9C%D7%99%D7%90%D7%A1.jpg
[16] http://barbur.org/?lang=he